

ŠAJĀ NUMURĀ:

Iznācis žurnāla "Latvijas Lopkopis" maija numurs 3

Svaigpiena ražotāji saņems papildu valsts atbalstu 3

Algas nodokļa grāmatīša 4

Papildināt zināšanas var visu gadu 4

No ieceres līdz gatavam būvobjektam 6

Zālēdāju projekta saimniecības 8

Nezāles savu "apkausošanu" negaida 9

No teorijas maģistra darbā līdz reālai saimniekošanai 10

Ja vēlies, lai cilvēki zina par tevi, vajag informēt 11

Vasarā – īpašs ugunsdrošības režīms mežos 12

Cūkgaļai meklēs jaunus tirgus 13

Aicina turpināt KLP vienkāršošanu 13

Putnu gaļai tirgus aug, cenas – krīt 13

Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2016. gada jūlijā 14

Izmaiņas ES finansējuma saņemšanai meža īpašniekiem 14

Zemes visu gadu 15

Foto: Andris Vitols

AKTUALITĀTES

VEDĀ LAUKSAIMNIECĪBA NO LAUKA LĪDZ FERMAI

Traktordienas šogad notika ar plašu vērienu divas dienas pēc kārtas – 27. un 28. maijā, ar jaunu pieeju, uzvaru liekot uz viedumu jeb inovācijām, ko nodrošināja Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) ekspertu līdzdalība.

Kā, atklājot Traktordienas semināru daļu, uzsvēra LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš

Cimermanis, lauksaimniekiem mūsdienās jāspēj ne tikai pareizi art, sēt, slaukt un iegūt ražu, bet arī rēķināt pašizmaksas, izvēlēties saimniecībai piemērotākās tehnoloģijas, kārtot grāmatvedību un vēl sekot līdzi norisēm tirgū, lai visu saražoto pēc iespējas veiksmīgāk varētu pārdot. Nenoliedzami, zemnieki pēdējos gados, spītējot dažādām krīzēm, ir spējuši modernizēties un stiprināt konkurētspēju, taču vairāk nekā

60% no viņiem nav lauksaimnieciskās izglītības. To, ka zināšanas ir būtiskas, apliecina aizvien pieaugošais dalībnieku skaits LLKC rīkotajos semināros, apmācībās un fermu dienās.

Šobrīd, kad piena cenas ilgstoši atrodas ļoti zemā līmenī un arī graudkopjiem sezona solās būt sarežģīta, saimnieki cenšas meklēt atbildi uz jautājumu, – kad būs labāk?

► 2. lpp.

Foto: Andris Vītols

Zemes apstrādes tehnikas demonstrējumi

Foto: Andris Vītols

Par zināšanu nozīmi lauksaimniecībā stāsta LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis

► 1. lpp.

Uz šo jautājumu seminārā atbildēja "Swedbank" galvenais ekonomists Mārtiņš Kazāks: "Viss nāk un aiziet tātūmā, un sākas viss no gala". Precīzāk – krīzes bija, ir un būs, ar tām jāreķinās. Vērtējot tirgus perspektīvas, M. Kazāks vispirms "zīmē" lielo ainu, – pasaulē iedzīvotāju skaits pieaug, un ēst gribēsies visiem. Baltijas valstis gan nebūs starp tām, kur iedzīvotāju

Foto: Iveta Tomsone

LLKC lopkopības konsultantes Aija Luse un Ziedīte Bimšteine stāsta par kvalitatīvas barības nozīmi slaucamajām govīm

skaitis augs, un jāreķinās, ka pārtiku saražosim vairāk, nekā spēsim apēst. Tas nozīmē atkarību no eksporta tirgiem. Likt cerības uz tuvāko tirgu Krievijā neesot pamata, kaut krīze tur tuvākajā laikā varētu beigties, tomēr pirkspēja neaugs. Jāskatās uz citiem tirgiem. Piena tirgū atlabšana vēl kādu laiku jāpagaida, taču ar garantiju izaugsme būs, jautājums – vai tas notiks nākamajā vai aiznākamajā gadā.

Būtiskākā ekonomista atziņa – zemās resursu cenas gan naftai, gan naudai jeb kredītiem, kam starpbanku likmes jau noslīdējušas mīnusos, rada izdevīgus apstākļus investīcijām. Tātad – ja ir vēlme un iespēja ieguldīt būvniecībā, tehnikā un tehnoloģijās, tad tas jādara tagad. Jo tik lēti aizņemties kā šobrīd drīz vairs nevarēs. Nākamā atziņa – tirgū spēš izdzīvot tikai spēcīgākie. Tātad – vai nu saimniekiem jāklūst

lieliem un stipriem, vai jāapvienojas un jāaudzē spēks kopīgi. Tātad – kooperācija. Ja tās nebūs, mazie un vājie paliks bez iespējas nodrošināt sev iztiku, kļūstot par nastu valstij un pārējiem nodokļu maksātājiem, tajā skaitā lielajiem saimniekiem, kam pieaugs nodokļu slogs, lai segtu sociālās izmaksas.

Lai saimniekošanas scenāriji attīstītos vēlamajā virzienā, LLKC speciālisti Taktordienās mācīja un stāstīja gan par saimniekošanas metodēm augkopībā, gan lopkopībā. Ekonomisti ziņoja par pašizmaksu aprēķināšanas metodikām un finansisti – par dažādu finanšu instrumentu pieejamību.

Ja šo rindu lasītājam neizdevās nokļūt Traktordienās un dzirdēt LLKC ekspertu padomu, tad atgādinām – tie ir pieejami arī ikdienā LLKC birojā Ozolniekos un 26 birosos visā Latvijā.

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

IZNĀCIS ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" MAIJA NUMURS

Jaunākajā žurnāla "Latvijas Lopkopis" numurā salīdzinām piena produktu cenas Latvijā, Lietuvā un Igaunijā. Izrādās, lētākie produkti ir Igaunijas veikalos, bet dārgākie – Lietuvā. Latvijā nosacīti augstās piena produktu cenas tirgotāji izskaidro ar pircēju zemo lojalitāti vietējiem produktiem un augstajām tirdzniecības izmaksām.

Kā pašreizējā krīzē iztieks piena ražotāji Balvu pusē, varat lasīt intervijās ar Rugāju novada saimniekiem, z/s "Silarozes 1" īpašnieku Sandri Romānu un Ozoliņu ģimeni no z/s "Pienavoti". Savukārt gaļas lopu audzētājiem piedāvājam sarunu ar Balvu novada SIA "Meža mednis" saimnieku Kārli Boldānu, kurš pērn no Šveices ievēdis 40 govju lielu "Tiroles pelēkās" šķirnes ganāmpulku.

Žurnālā, kā ierasts, arī virkne saimniekošanā noderīgu rakstu. Žurnāla

nozaru redaktore un LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja Silvija Dreijere sniedz padomus ganību apsaimniekošanā, bet augkopības konsultante un LLKC Aizkraukles biroja vadītāja Anita Anševica iepazīstina ar skābarības gatavošanas niansēm. LLKC konsultants un veterinārmedicīnas eksperts Dainis Arbidāns skaidro dažādu slimību rašanās iemeslus slaucamajām govīm, bet Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Siliņa sniedz padomus ganāmpulku efektivitātes uzlabošanai. Aitu audzētājiem noderēs raksts par teķu neauglības cēloņiem un būs interesanti uzzināt, kā saimnieko Inta Adamoviča Malnavas pusē.

Zirgkopības entuziastiem piedāvājam stāstu par rikšotājiem – kā tos audzē un kādus panākumus sacensībās ar tiem guvuši mūsu sportisti, stāsta saimniecības "Vīgas" īpašniece Tatjana Martinsone un treneris Māris Ežmalis.

Žurnālā arī stāsts par to, kā klājas Polijas mazajiem piensaimniekiem, tāpat arī virkne interesantu ziņu no ārvalstīm. Neiztrūkstoši – anekdotes un recepte.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" var abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, kā arī iegādāties Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **IT**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

SVAIGPIENA RAŽOTĀJI SAŅEMS PAPILDU VALSTS ATBALSTU

Tiek prognozēts, ka sezonālātes dēļ piena iepirkuma cena būs vēl zemāka par pašlaik esošo, tālab piena ražotājiem nepieciešams papildu atbalsts no valsts budžeta. Tādēļ valdība 24. maijā atbalstīja Zemkopības ministrijas sagatavotos noteikumus par valsts papildu atbalsta piešķiršanu piena ražotājiem.

Svaigpiena iepirkuma cena līdz 2016. gada aprīlim ir samazinājusies jau par 33% salīdzinājumā ar 2014. gada jūliju, un tas ir viens no krasākajiem piena iepirkuma cenas samazinājumiem visu ES dalībvalstu starpā. Ražotājiem ietilgusi cenas lejupslīde rada lielus un neplānotus zaudējumus.

Noteikumi paredz, ka valsts papildu atbalstu piešķir piena ražotājam, ja viņš piegādājis pienu pārstrādei laikā no 2015. gada 1. oktobra līdz 2016. gada 30. aprīlim un ja pēc stāvokļa 2016. gada 1. maijā ganāmpulkā ir reģistrētas slaucamas govys vai teles, kas vecākas par 18 mēnešiem. Tāpat noteikumi paredz, ka valsts papildu

atbalstu varēs saņemt tikai tie kritērijiem atbilstošie piena ražotāji, kas līdz 2016. gada 10. jūnijam reģistrēti vienotajā zemkopības nozares informācijas sistēmā.

Atbalsta aprēķināšanai un izmaksāšanai nepieciešamā informācija par katra piena ražotāja piegādātā piena daudzumu un govju skaitu tiks iegūta no Lauku atbalsta dienesta apkopotajiem reģistru datiem. Ja piena ražotājs pienu tieši pārdod citas ES dalībvalsts pārstrādātājam, tad viņam piecu dienu laikā pēc noteikumu spēkā stāšanās

jāiesniedz informācija Lauksaimniecības datu centrā par šāda piena daudzumu.

Atbalsta saņēmējus pēc noteiktajiem kritērijiem atlasīs, kā arī atbalstu aprēķinās un izmaksās Lauku atbalsta dienests. Valsts papildu atbalsta kopējais apmērs ir gandrīz 6,2 miljoni eiro.

Ministru kabineta noteikumi "Valsts papildu atbalsta piešķiršanas kārtība piena ražotājiem" stāties spēkā pēc to publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis". **IT**

ZM informācija

"LAUKU LAPU" IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties "Lauku Lapa" saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan "Latvijas Pasta" interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>. Abonēšanas indekss – 1163.

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

ALGAS NODOKĻA GRĀMATIŅA

Nereti uzņēmumu darbinieki ir nesaprašanā, kāpēc grāmatvedis viņa darba algai nav piemērojis neapliekamo minimumu un pienākošos atvieglojumus. Grāmatvedis vai cita persona, kas rēķina darba samaksu, atvieglojumus drīkst piemērot tikai tad, kad VID Elektroniskajā deklarēšanas sistēmā ir redzams, ka darbinieks ir tieši šim darba devējam iesniedzis savu elektronisko algas nodokļa grāmatiņu.

Iepazīstinām ar Valsts ieņēmumu dienesta (VID) informāciju par elektroniskajām algas nodokļa grāmatiņām.

VID atgādina, ka visiem nodokļu maksātājiem kopš 2014. gada 1. jūnija algas nodokļa grāmatiņa ir tikai elektroniskā formā, un informācijas iekļaušana par galveno ienākuma gū-

šanas vietu, apgādājamiem un papildu atvieglojumiem tajā ir nodokļu maksātāja pienākums un vienlaikus arī izvēle. Tādējādi nepieciešamie ieraksti un izmaiņas par darba devējam sniedzamo informāciju iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumu piemērošanai algas nodokļa grāmatiņā jāveic fiziskajām personām pašām, izmantojot EDS vai personiski ierodoties VID klientu apkalpošanas centrā.

Papildus VID informē, ka tikai pati persona var veikt izvēli par darba devējam redzamo informāciju personas algas nodokļu grāmatiņā, tai skaitā par personas invaliditāti vai apgādībā esošām personām. Ja persona izvēlas informāciju par atvieglojumiem nerādīt darba devējam un norāda to savā algas nodokļu grāmatiņā, tad nodokļu

atvieglojumus, kas tai pienākas, persona var piemērot, iesniedzot attiecīgā taksācijas gada ienākumu deklarāciju.

Plašāka informācija sadaļā Aktualitātes > Informācija preseī.

Palīgmateriāls “Palielini savus ienākumus ar Elektronisko algas nodokļa grāmatiņu!”.

Palīgmateriāls “Apgādājamā statuss studējošiem un strādājošiem jauniešiem”.

Buklets “Palielini savus ienākumus ar Elektronisko algas nodokļa grāmatiņu!”.

Aicinām izmantot **viedtālrunu lietotāju** ērtībām izstrādāto vizuālo palīgmateriālu par Elektroniskās algas nodokļu grāmatiņas iesniegšanu un aizpildīšanu!

Linda Puriņa, LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja

TĀLĀKIZGLĪTĪBA

PAPILDINĀT ZINĀŠANAS VAR VISU GADU

Lielākajai daļai lauksaimnieku vasaras periods vienmēr ir noslogots, jo jāsteidz laika padarīt lauku darbi, un zināšanu papildināšanai laika atliek pavisam nedaudz. LLKC Tālākizglītības nodaļā esam novērojuši, ka aktīvākais mācību apmeklējumu laiks ir rudenī un ziemā. Pavasarī un vasarā lielākoties tiek apmeklēti sezonai raksturīgi izglītojoši pasākumi – lauku dienas, fermu dienas, demonstrējumi.

Lielākajā daļā mācību var piedalīties visa gada garumā, un tām nav noteikts konkrēts norises mēnesis, jo grupas tiek komplektētas pēc klausītāju pieprasījuma.

Lauksaimniecības nozarē tiek piedāvāti kursi dzīvnieku pārraugiem, pārvadātājiem, kāvējiem, augu aizsardzības līdzekļu speciālistiem un citiem šajā jomā strādājošajiem.

Pārraudzība vienā ganāmpulkā visām dzīvnieku sugām („B” metode)

Šie mācību kursi paredzēti tiem, kas vēlas iegūt tiesības veikt pārraudzību vienā ganāmpulkā. Mācībās paredzēts apgūt lauksaimniecības dzīvnieku ciltisdarba, audzēšanas, ēdināšanas un labturības jautājumus, gan arī praktiski aizpildīt ar pārraudzību, reģistrēšanu

un apzīmēšanu saistītos dokumentus. Mācību ilgums – divas dienas.

Tālākizglītības nodaļa organizē kvalifikācijas paaugstināšanas kursus arī tiem dzīvnieku pārraugiem, kuri jau veic pārraudzības darbu. Vēršam uzmanību uz to, ka piecu gadu laikā no apliecības iegūšanas kvalifikācija jāpaaugstina 16 stundu apjomā.

Dzīvnieku pārvadāšanas noteikumi

Mācības paredzētas dzīvnieku pārvadātājiem un dzīvnieku savākšanas centru darbiniekiem, kuriem nepieciešams iegūt kvalifikācijas sertifikātu dzīvnieku pārvadāšanai Latvijas teritorijā un Eiropas Savienības valstīs. Vienas dienas mācībās klausītāji iegūst zināšanas par labturības prasībām un noteikumiem, dzīvnieku fizioloģiju un stresa samazināšanu dzīvniekiem to pārvadāšanas laikā. Apliecība nepieciešama, veicot dzīvnieku transportēšanu tālāk par 65 km no novietnes.

Kaušanai paredzēto lauksaimniecības dzīvnieku aizsardzības prasības

Dzīvnieku nonāvēšanu (kaušanu) un saistītās darbības saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1099/2009 par dzīvnieku aizsardzību nonāvēšanas laikā un

MK noteikumiem Nr. 21 „Kaušanai paredzēto lauksaimniecības dzīvnieku aizsardzības prasības” var veikt tikai tādas personas, kurām ir atbilstīga kvalifikācija – attiecīgi LLKC izsniegts kvalifikācijas sertifikāts par mācību kursa apguvi. Divu dienu mācībās paredzētas gan teorētiskās nodarbības, gan praktiskās nodarbības kautuvē. Mācību dalībnieki apgūst tēmas par dzīvnieku labturības un kautuves higiēnas prasībām, dzīvnieku pārvietošanu, sagatavošanu kaušanai un dažādām kaušanas metodēm.

Mācības augu aizsardzības līdzekļu lietotāju apliecības iegūšanai

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 147 “Noteikumi par profesionālo augu aizsardzības līdzekļu lietotāju, augu aizsardzības līdzekļu lietošanas operatoru, augu aizsardzības līdzekļu pārdevēju un augu aizsardzības konsultantu apmācību un apliecību izsniegšanas kārtību” persona, kas saņēmusi profesionālā augu aizsardzības līdzekļu lietotāja apliecību otrās reģistrācijas klases augu aizsardzības līdzekļu lietošanai, vienlaikus uz pieciem gadiem iegūst augu aizsardzības līdzekļu pārdevēja statusu un augu aizsardzības līdzekļu lietošanas operatora statusu.

► 5. lpp.

4. lpp.

Tas nozīmē, ka, iegūstot augu aizsardzības lietotāja apliecību, klausītājs var gan iegādāties, gan lietot, gan tirgot augu aizsardzības līdzekļus. Šīs mācības tiek organizētas ne tikai LLKC Ozolniekos, bet arī vairākos LLKC reģionālajos birojos.

Mācībās tiek sniegtas zināšanas par normatīvajiem aktiem augu aizsardzības līdzekļu glabāšanā un lietošanā, kultūraugu slimībām, kaitēkļiem un nezālēm, kā arī informācija par viltotiem un nelegāliem augu aizsardzības līdzekļiem un darba aizsardzības prasībām. Mācību ilgums ir 3–5 dienas atkarībā no ielānāto stundu skaita vienā dienā.

LLKC Ozolniekos tiek piedāvātas mācības atsevišķi augu aizsardzības līdzekļu pārdevējiem. Iespējama arī apliecības atjaunošana.

Plašāka informācija un pieteikšanās uz šiem kursiem: Rudīte Sanžarevska, mob. tālr. 26148820, tālr. 63050235, e-pasts: rudite.sanzarevska@llkc.lv.

Tālākizglītības nodaļa piedāvā arī vairākas mācību programmas, ko var apgūt tālmācībā. Tālmācības priekšrocība ir tā, ka izglītību var iegūt, nepātraucot ikdienas darbu saimniecībā un netērējot laiku un līdzekļus, kas būtu nepieciešami mācību apmeklēšanai klātienē, jo nepieciešams tikai dators, interneta pieslēgums un vēlme mācīties.

Vispopulārākā no tālmācības programmām ir **“Lauksaimniecības pamati”**, kas ir licencēta un akreditēta profesionālās pilnveides izglītības programma 170 stundu apjomā. Šī programma darbību uzsāka 2002. gadā, un šo gadu laikā to apguvuši vairāki tūkstoši cilvēku. Programmas apguvi var uzsākt ar jebkuras pakāpes sākotnējo izglītību, un tā nepieciešama klausītājiem, kam nav lauksaimnieciskās izglītības. Šī izglītība nepieciešama, pārņemot apsaimniekošanā ģimenes īpašumā esošu saimniecību vai arī iegādājoties lauksaimniecībā izmantojamo zemi, kā arī izstrādājot saimniecības attīstības projektus, piesaistot to īstenošanā Eiropas Savienības finanšu līdzekļus. Programmas apguves laiks ir līdz 3 mēnešiem (šo laiku ir iespējams pagarināt, ja nepieciešams). Programmas apguves laikā paredzētas vienas dienas klātienē mācības, kā arī eksāmena teorētiskā un praktiskā daļa notiek klātienē.

Programmā paredzēta pamata zināšanu apguve lauksaimniecības politikā, augkopībā, lopkopībā, ražošanas plāna izstrādē, darba aizsardzībā, grāmatvedības un uzņēmējdarbības pamatos, kā arī mežsaimniecībā un videi draudzīgā saimniekošanā.

Plašāka informācija: Alise Raupe, mob. tālr. 28635941, tālr. 63050220, e-pasts: alise.raupe@llkc.lv.

Pēdējā laikā ļoti populāra kļuvusi arī otra profesionālās pilnveides izglītības programma **“Bioloģiskā lauksaimniecība”** 180 stundu apjomā. Šīs programmas apgušanas un izglītības nosacījumi ir līdzīgi kā “Lauksaimniecības pamatiem”, bet tās apguve ir obligāta arī tiem, kas vēlas vai nesen uzsākuši saimniekot ar bioloģiskām metodēm.

Bioloģiskās lauksaimniecības programma ietver zināšanu apguvi par lauksaimniecības politiku, bioloģiskās lauksaimniecības likumdošanu un sertifikāciju, bioloģiskās augkopības un lopkopības pamatiem, dabas resursiem, to aizsardzību un ražošanas plānošanu. Pēc teorijas sekmīgas apguves klausītājiem praktiski jāizstrādā saimniecības ražošanas plāns.

Plašāka informācija: Jolanta Sūna-Strautiņa, mob. tālr. 22018942, tālr. 63007563, e-pasts: jolanta.suna@llkc.lv.

Gan “Lauksaimniecības pamatus”, gan “Bioloģisko lauksaimniecību” var apgūt arī klātienē LLKC reģionālajos birojos.

Tālmācībā tiek piedāvātas arī divas 60 stundu apjoma programmas – **“Lopkopības pamati”** un **“Augkopības pamati”**. Programma “Lopkopības pamati” paredzēta personām, kuras veic pārraudzību vienā ganāmpulkā (B metode) un kam ir nepieciešamība pēc kvalifikācijas stundām apliecības atjaunošanai piena vai gaļas lopkopībā, aitkopībā un augkopībā. Vienu no programmām var izvēlēties apgūt arī tie cilvēki, kuri deviņdesmito gadu beigās ir ieguvuši apliecību par lauksaimniecības pamatu programmas 116 stundu apjomā apgušanu, bet, lai iegūtu lauksaimniecisko izglītību, nepieciešams papildināt stundu apjomu vismaz līdz 160 stundām.

Plašāka informācija: Rudīte Sanžarevska, mob. tālr. 26148820, tālr. 63050235, e-pasts: rudite.sanzarevska@llkc.lv.

Pārtikas nozarē LLKC piedāvā divus mācību kursus – “Minimālās

higiēnas prasības pārtikas uzņēmumā” un „Sistēmas (HACCP) izveides pamatprincipi pārtikas aprites uzņēmumos”.

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 545 “Pārtikas aprītē nodarbināto personu apmācības kārtība pārtikas higiēnas jomā” darbiniekam, kurš veic darbības kādā no pārtikas aprites posmiem vai vada kādu pārtikas aprites posmu, uzsākot darbu, jānoklausās vismaz trīs stundu garš mācību kurss “Minimālās higiēnas prasības pārtikas uzņēmumā” atbilstoši noteikumos noteiktajai programmai. Darbinieks atkārtoti noklausās mācību kursu reizi trijos gados.

Mācībās tiek apgūtas tēmas par pārtikas apriti regulējošiem Eiropas Savienības un Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, pārtikas kvalitāti un nekaitīgumu, kā arī personāla higiēnas prasībām un pārtikas higiēnu.

Sistēma “HACCP” ir pārtikas uzņēmuma paškontroles sistēma drošas un nekaitīgas pārtikas apritei, kura iekļauj sevī katra pārtikas aprites posma uzraudzību un analīzi, nosaka posmus pārtikas aprītē, kuri ir kritiski pārtikas drošībai un nekaitīgumam un ievieš efektīvas kontroles un uzraudzības procedūras šajos posmos. Divu dienu mācību kurss jāapgūst pārtikas aprites uzņēmumu augstākā līmeņa vadītājiem.

Mācībās tiek stāstīts par HACCP principiem, likumdošanas prasībām un tās praktisku ieviešanu.

Plašāka informācija un pieteikšanās uz šiem kursiem: Rudīte Sanžarevska, mob. tālr. 26148820, tālr. 63050235, e-pasts: rudite.sanzarevska@llkc.lv.

Papildu informāciju par visām mācībām var saņemt pie norādītajām kontaktpersonām. LLKC reģionālo biroju kontakti atrodami <http://new.llkc.lv/lv/biroji>. Savukārt uz tālmācības programmām var reģistrēties LLKC mājaslapas sadaļā “Tālmācība” – <http://new.llkc.lv/lv/nozares/talakizglitiba/talmaciba>.

Sākot no šī gada augusta, plānots uzsākt plaša mācību projekta īstenošanu lauksaimniecības, pārtikas, mežsaimniecības un kooperācijas jomās. Izmaksas pilnībā vai daļēji tiks segtas no Eiropas Savienības fonda līdzekļiem. Aicinām sekot līdzi aktuālajai informācijai, kas būs lasāma plašsaziņas līdzekļos un mūsu mājaslapā.

Jolanta Sūna-Strautiņa, LLKC Tālākizglītības nodaļas izglītības projektu vadītāja

BŪVNICĪBA**NO IECERES LĪDZ GATAVAM BŪVOBJEKTAM**

Latvijas lauku reģionos, īstenojot potenciālās būvniecības ieceres, cilvēkus biedē sarežģītā dokumentācijas sagatavošana, tādēļ bieži vien būvniecība tiek veikta bez attiecīgo institūciju piekrišanas, kas beigās var novest pie sarežģītāka un finansiāli dārgāka būves legalizācijas procesa.

Raksts sagatavots ar mērķi paskaidrot būvniecības procesu no ieceres līdz būvobjekta nodošanai ekspluatācijā, kā arī iedrošināt būvniecības ieceres īstenot atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem un speciālo noteikumu prasībām.

Kas reglamentē būvniecības procesu Latvijā?

Būvniecības procesu kopumā Latvijā regulē vairāki likumi un Ministru kabineta (MK) noteikumi. Galvenais ir Būvniecības likums, tam seko vispārīgie būvnoteikumi (MK noteikumi Nr. 500). Aktuālākie lauksaimniecības nozarē no speciālajiem būvnoteikumiem ir MK noteikumi:

- Nr. 529 “Ēku būvnoteikumi”,
- Nr. 573 “Elektroenerģijas ražošanas, pārvades un sadales būvju būvnoteikumi”,
- Nr. 550 “Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumi”.

Kā uzsākt būvniecības procesu?

Lai uzsāktu būvniecību, būvniecības ierosinātajam ir jāgriežas pie attiecīgās pilsētas vai novada būvvaldes amatpersonām un būvniecības jomā sertificētiem speciālistiem. Sākumā ar izvēlēto būvprojekta ieceres izstrādātāju ir jādefinē projekta pamatlīnijas, no kurām būs atkarīga būvniecības procesa kārtība un būvvaldē iesniedzamo būvniecības dokumentu saturs:

- plānotās būves grupa,
- plānotais būvniecības veids.

Ēku un inženierbūvju iedalījumu grupās nosaka vispārīgie būvnoteikumi, kur būves iedalītas trīs grupās atkarībā no būvniecības sarežģītības un iespējamās ietekmes uz vidi. Pirmā ir zemākā, bet trešā ir augstākā grupa. Ēku un inženierbūvju grupu iedalījums atrodams MK noteikumos Nr. 500 “Vispārīgie būvnoteikumi” 1. pielikuma tabulās. Plānoto būvniecības veidu

nosaka atbilstoši Būvniecības likumā noteiktajam. Būvniecības likums izšķir astoņus būvniecības veidus:

- jaunas būves būvniecība,
- būves atjaunošana,
- būves ierīkošana,
- būves novietošana,
- būves pārbūve,
- būves konservācija,
- būves nojaukšana,
- būves restaurācija.

Kas ir būvniecības ieceres iesniegums un tā dokumentācija?

Lai ierosinātu būvniecību, tās ierosinātajam attiecīgajā pilsētas vai novada būvvaldē ir jāiesniedz būvniecības ieceres iesniegums un pilna būvniecības procesa īstenošanas dokumentācija. Būvniecības ieceres realizācijai nepieciešamos dokumentus (būvprojektu minimālā sastāvā) ir tiesīgs izstrādāt būvspeciālists, kas izstrādā būvprojektu minimālā sastāvā atbilstoši būvatļaujā iekļautajiem projektēšanas nosacījumiem. Būvspeciālists ir persona, kas ieguvusi patstāvīgas prakses tiesības arhitektūras, būvniecības vai elektroenerģētikas jomā.

Atbilstoši plānotajai iecerei un būvniecības veidam aizpilda vienu no būvniecības ieceres iesniegumiem. Ja tiek plānota ēku būvniecība, tad būvniecības kārtību nosaka MK noteikumi Nr. 529 „Ēku būvnoteikumi”, kur noteikumu pielikumā atkarībā no noteiktās būves grupas un būvniecības veida ir pieejami atbilstošie dokumentu paraugi.

Kas ir būvatļauja ar nosacījumiem projektēšanai un būvdarbiem?

Būvatļauja ir administratīvais akts ar nosacījumiem būvniecības ieceres realizācijai dabā, projektēšanai un būvdarbiem līdz būves pieņemšanai ekspluatācijā. Būvatļaujas projektēšanas nosacījumi ietver:

- Būvvaldē iesniedzamās būvprojekta daļas un citas prasības būvprojekta detalizācijai atbilstoši vietējās pašvaldības apbūves noteikumiem;
- Prasības par būvprojekta risinājumu saskaņošanu ar ēkas īpašnieku vai tiesisko valdītāju;

- Prasības par tehnisko vai īpašo noteikumu saņemšanu no valsts un pašvaldību institūcijām;

- Prasības par tehnisko noteikumu saņemšanu inženiertīklu pieslēgumiem (atslēgumiem) un to šķērsojumiem;

- Vides pieejamības prasības, ja ēkai tā nodrošināma atbilstoši normatīvajiem aktiem.

Būvatļaujā noteiktie būvdarbu uzsākšanas nosacījumi ietver:

- Iesniedzamos dokumentus par atbildīgajiem būvspeciālistiem (saistību raksti, autoruzraudzības līgums);

- Reģistrēšanai iesniedzamos dokumentus ēkas būvdarbu procesu fiksēšanai (būvdarbu žurnāls, autoruzraudzības žurnāls, būvuzraudzības plāns);

- Iesniedzamos dokumentus par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu (būvdarbu veicēja un atbildīgo būvspeciālistu apdrošināšanas polises);

- Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atļaujas saņemšanu, ja būvdarbi paredzēti valsts aizsargājamā kultūras pieminekļi vai tā aizsardzības zonā, ja to paredz normatīvie akti;

- Terminus būvatļaujas nosacījumu izpildei.

Kā notiek būvprojekta izstrāde un tā akceptēšana?

Būvprojektu, tāpat kā būvniecības iecerei nepieciešamos dokumentus, ir tiesīgs izstrādāt būvprojekta izstrādātājs – būvspeciālists vai būvkomersants.

Izstrādātājs izstrādā būvprojektu tādā apjomā, kāds ir noteikts speciālajos būvnoteikumos un nepieciešams būvniecības ieceres īstenošanai, kā arī norādīts būvatļaujā. Izstrādāto būvprojektu iesniedz būvvaldē, kas izdara atzīmi būvatļaujā par tajā ietverto projektēšanas nosacījumu izpildi 15 darba dienu laikā no dienas, kad būvvaldei iesniegti dokumenti. Minētā atzīme būvatļaujā apliecina visu attiecīgo nosacījumu izpildi, jeb būvprojekts ir akceptēts.

Kas jādara pirms būvdarbu uzsākšanas?

Jāveic būvdarbu iepirkums atbilstoši Latvijā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Pēc iepirkuma procedūras pabeigšanas ir slēdzams būvdarbu līgums ar iepirkuma rezultātā izvēlēto pretendentu – būvdarbu veicēju.

► 7. lpp.

◀ 6. lpp.

Kas ir būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpilde?

Lai veiktu atzīmi būvatļaujā par būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi, būvvaldē ir jāuzrāda noslēgtie līgumi par būvdarbu veikšanu un būvuzraudzību/autoruzraudzību, ja to nosaka normatīvie akti.

Kādos gadījumos nepieciešams veikt autoruzraudzību?

Autoruzraudzību nepieciešams veikt šādos gadījumos:

- Valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem, otrās un trešās grupas ēkām pilsētvides ierobežotības pieminekļa teritorijā un tā aizsardzības zonā atbilstoši teritorijas plānojumam (izņemot viena vai divu dzīvokļu dzīvojamās ēkas un palīģekas);
- Trešās grupas jaunbūvējamām, restaurējamām un pārbūvējamām būvēm;
- Publiskām jaunbūvējamām, restaurējamām un pārbūvējamām otrās grupas būvēm;
- Dzīvojamām ēkām (izņemot viena vai divu dzīvokļu dzīvojamās ēkas);
- Būvēm, kurām ir veikts ietekmes uz vidi novērtējums.

Kādos gadījumos nepieciešams veikt būvuzraudzību?

Būvuzraudzību veic sekojošos gadījumos:

- Būvniecība pilnībā vai daļēji tiek finansēta no publisko personu līdzekļiem, ES politikas instrumentu vai citas ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem otrās un trešās grupas būvēm;
- Būve ir valsts aizsargājams kultūras piemineklis;
- Paredzēti trešās grupas būves būvdarbi;
- Otrās grupas publiskām ēkām un ražošanas būvēm, ja paredzētais lietojums, konstrukcijas vai būvdarbu iz-

pildes paņēmieni būvvaldes vērtējumā ir saistīti ar paaugstinātu risku videi, cilvēku dzīvībai vai veselībai.

Nedrīkst aizmirst, ka būvuzraudzību ir tiesīgs veikt tikai no būvdarbu veicēja un būvprojekta izstrādātāja neatkarīgs būvkomersants vai būvuzraugs. Par būvuzraugu nevar būt persona, kurai ir darba attiecības ar būvkomersantu, kas veic piegādes uzraudzībam būvobjektam.

Kāda ir būvniecības norise?

Būvdarbus drīkst uzsākt tikai pēc tam, kad būvvalde ir izdarījusi atzīmi būvatļaujā par visu tajā ietvertu projektēšanas nosacījumu izpildi, un būvatļauja kļuvusi neapstrīdama.

Toties būvdarbus, kuru veikšanai nepieciešama apliecinājuma karte vai paskaidrojuma raksts, drīkst uzsākt pēc tam, kad būvvalde minētajos dokumentos izdarījusi atzīmi par nosacījumu izpildi un speciālajos noteikumos paredzētajos gadījumos būvvaldē reģistrēti būvdarbu uzsākšanai nepieciešamie dokumenti.

Būvniecības procesā sagatavojamā dokumentācija:

- būvdarbu žurnāls,
- segto darbu un nozīmīgo konstrukciju akti,
- autoruzraudzības žurnāls, ja tiek veikta autoruzraudzība,
- Forma 2 – akts par veiktajiem būvdarbiem.

Kā notiek būves pieņemšana ekspluatācijā?

Ēku vai tās daļu pieņem ekspluatācijā būvvalde – būvvaldes būvinspektors un arhitekts, ja nepieciešams papildus pieaicina citu būvvaldes amatpersonu.

Ierosinot ēkas vai tās daļas pieņemšanu ekspluatācijā, būvniecības ierosinātais būvvaldē vai birojā iesniedz

sekojošos dokumentus:

- Apliecinājumu par ēkas vai tās daļas gatavību ekspluatācijai;
- Būvprojekta izmainītās daļas, kuras būvdarbu veikšanas laikā pieļaujams veikt saskaņā ar vispārīgajos būvnoteikumos noteikto;
- Veselības inspekcijas un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta atzinumus (trešās grupas būvēm), un Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atzinumu, ja tas noteikts valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa pārveidošanas atļaujā;
- Izpildmērījumu plānu;
- Tehnisko noteikumu izsniedzēju atzinumus par inženiertīklu gatavību ekspluatācijai;
- Būvdarbu žurnālu un nozīmīgo konstrukciju un segto darbu pieņemšanas aktus;
- Būvuzrauga pārskatu par būvuzraudzības plāna izpildi;
- Būvprojektā paredzēto tehnoloģisko iekārtu, speciālo sistēmu un iekārtu pārbaudes protokolus un pieņemšanas aktus, kā arī atbilstības apliecinājumus, ja to nepieciešamību nosaka normatīvie akti par iekārtu drošību;
- Iebūvēto būvizstrādājumu atbilstību apliecinājošu dokumentāciju;
- Autoruzraudzības žurnālu, ja būvdarbu laikā ir veikta autoruzraudzība;
- Būvprojekta izstrādātāja atzinumu par ēkas vai tās daļas atbilstību būvprojektam, ja nav veikta autoruzraudzība;
- Ēkas vai telpu grupas kadastrālās uzmērīšanas lietu;
- Ēkas energoefektivitātes pagaidu sertifikātu.

Ja ēkai vai tās daļai veikta būvuzraudzība, ēkas vai tās daļas pieņemšanas darbā piedalās būvuzraugs. Būvvalde var pieaicināt pieņemšanas darbā būvprojekta izstrādātāju, ja viņš nav veicis autoruzraudzību un sniedzis atzinumu. Būvuzraugs un pieaicinātais būvprojekta izstrādātājs paraksta aktu par ēkas vai tās daļas pieņemšanu ekspluatācijā. Ēka vai tās daļa ir uzskatāma par pieņemtu ekspluatācijā ar akta parakstīšanas dienu.

Ja ēkas būvniecībai tiek izsniegts paskaidrojuma raksts/apliecinājuma karte, tad ēka vai tās daļa ir uzskatāma par pieņemtu ekspluatācijā ar būvvaldes atzīmes izdarīšanu par veikto būvdarbu atbilstību būvniecības iecerei. ■

Kristaps Stūriška, LLKC

Inženiertehniskās nodaļas būvzinienis

LOPKOPĪBA

ZĀLĒDĀJU PROJEKTA SAIMNIECĪBAS

LLKC Lopkopības kompetenču centrs un Lopkopības nodaļa turpina veiksmīgi uzsāktu izmēģinājumu programmu. Iepazīstinām ar saimniecībām, kas līdz šim darbojušās šajā jomā, un to īpašnieku viedokli par sadarbību Zālēdāju projekta ietvaros.

SIA "Kalnmuiža"

Specializācija: gaļas liellopu audzēšana.

Izmēģinājuma tēma: "Gaļas liellopu audzēšanas metožu salīdzinājums āra apstākļos un novietnē".

Atrodas: Pārgaujas novada Stalbes pagastā.

Lopu skaits: audzē 30 zīdītājgovis, kopā saimniecībā ir 82 dažāda vecuma gaļas liellopi, lielākoties Limuzīnas šķirnes.

Lauksaimniecībā izmantojamā zeme: ap 65 ha.

Sējumu struktūra: sētie zālāji – 30 ha, dabīgās pļavas un ganības – 8 ha.

Īpašnieks **Valters Dambe:** "Sadarbības rezultātā bija iespēja izvērtēt

Foto: Dainis Arbidāns

No kreisās: Anita Siliņa, Valters Dambe, Lilita Dambe, Aleksandrs Adamovičs, Daiga Baltiņa un Daina Kairiša

saimniecības ekonomiskos rādītājus, pārvērtēt un uzskaitīt barības devas, to izlietojuma lietderību, kā arī analizēt zālāju kvalitāti un ražību un zāles lopbarības kvalitāti. Fermu dienās ir laba iespēja sadarboties ar LLU profesoriem Dainu Kairišu un Aleksandru Adamoviču, iegūt vērtīgu informāci-

ju. Projekta laikā esmu ierīkojis augsttražīgus zālājus, izvērtējis, uzskaitījis barības izlietojumu, guvis apliecinājumu savam darbam attiecībā uz lopu turēšanas metodēm. Nozīmīgi ir tikties ar citiem lauksaimniekiem fermu dienā un pēc tam izjust gandarījumu par to, ka pasākums izdevies."

SIA "Mikaitas"

Specializācija: aitkopība, gaļas lopkopība, saimniekojot ar bioloģiskām metodēm.

Izmēģinājuma tēma: "Graudu barības nozīme kvalitatīvu zīdējēru izaudzēšanā ganību periodā".

Atrodas: Limbažu novada Limbažu pagastā.

Lopu skaits: vairāk nekā 1000 aitu, tai skaitā 375 aitu mātes. Lielākoties audzē Latvijas tumšgalves, *Oxforddown*, *Texel* šķirnes un vaislas dzīvniekus. Gaļas liellopi – Latvijas brūnās krustojumā ar Simentāles gaļas šķirni.

Lauksaimniecībā izmantojamā zeme: vairāk nekā 300 ha.

Sējumu struktūra: kultivētās ganību un pļaujamās platības – ap 180 ha, audzē arī zirņauzas.

Īpašniece **Aija Šneidere:** "Darbojoties Zālēdāju projektā, rodas papildu darbs un rūpes. Lai dati būtu ticami un precīzi, bija nepieciešams vēlt vairāk laika, nekā bijām iedomājušies. Nebija viegli atvēlēt atsevišķu platību, aplokus, barības galdus aitu demonstrējuma grupām, jo tām bija nepieciešama ganību

Foto: Dainis Arbidāns

Aija Šneidere

rotācija, ievērojot ganību ražību un sastāvu, lai abām izpētes grupām tas būtu vienāds. Tad sekoja barības, piedevu, platības un dzīvsvāra rūpīga uzskaitē. Un liela atbildība – uzņemt svešus cilvēkus savā sētā. Rādīt savu gada darbu un uzklaut kritiku nebija viegli. Tomēr, jo vairāk pats dalies ar informāciju, jo vairāk arī to analizē un saproti, un uzņem to atkal no citiem speciālistiem. Sadarbība ar speciālistiem bija liels ieguvums. Fermu dienu pasākumus pie mums apmeklēja vairāk nekā 100 interesentu, un mums tas bija liels izaicinājums, jo

jāiepazīstina ar savu saimniecību, jāstāsta par demonstrējumu, kā arī jāveic saimnieciska rakstura lietas, un galvenais – jāatbild vienlaikus uz visdažādākajiem jautājumiem. Tā bija jauna un vērtīga pieredze, radās daudz ideju, ko vajadzētu iedzīvināt izmēģinājumos. Pozitīvas emocijas ir, kad pēc laika satiec kolēģus un viņi saka, – jā, es pamēģināju, un arī man sanāca. Tad ir patiesi pārdarīta darba sajūta, – nevis tikai man sanāca, bet varēju palīdzēt arī citiem."

Sagatavoja **Anita Siliņa**, LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja, un **Dace Millere**

DĀRZKOPIĒBA

NEZĀLES ŠAVU "APKAROŠANU" NEGAIDA

Kāpēc tik bieži vērojamas situācijas, kad nezāles mūsu laukos un dārzos atkal svin uzvaras gājienus? Viens no iemesliem ir tas, ka mēs, nezinot nezāļu sēklu dīgšanas dinamiku, ar jebkādu savu plānoto augsnes apstrādi nokavējam.

Tiešā nezāļu apkarošana

Kvalitatīva augsnes apstrāde pavasarī nodrošina to, ka nezāļu sēklas sadīgs vienmērīgi. Runa ir tikai par nezālēm, kas dīgst no sēklām. Tas ir svarīgi gan gadījumos, kad mēs izmantojam mehāniskus nezāļu apkarošanas līdzekļus, gan, ja izšķiramies par herbicīdu izmantošanu. Sīkdrupa taina, bet ne saputeklota augsnes kārtiņa virs iesētām sēklām vai iestādītiem stādiem ir tas, kas nepieciešams, lai nezāļu sēklas dīgtu vienlaicīgi. Neatbilstošā laikā apstrādāta augsne veidos augsnes cilas, šādos apstākļos nezāles sadīgs ļoti nevienmērīgi, tā apdraudot mūsu apkarošanas pasākumu izdošanos.

Pareizu darba rīku un agregātu izvēle mehāniskai nezāļu apkarošanai. Svarīgākais ir izmantot tos augsnes rindstarpu apstrādes agregātus ar griežējtipa asmeņiem, kas neapvērš augsnes virskārtu, bet nogriež nezāļu saknes, tā veicinot to bojāeju. Vislabākie ir "bezdelīgas" tipa asmeņi, tiem ir maza īpatnējā pretestība, mazs darbības dziļums – 1–2 cm. Tikai tad, kad kultūraugs sāk nosegt rindstarpu, var pāriet uz dažādu "lemešu" izmantošanu rindstarpu apstrādē, augsnes virskārtu no rindstarpu vidus pieraušot kultūraugu rindām. Tad, kad augi jau ar savām lapām spēj nosegt rindstarpu, mazās sadīgušās nezāles apakšā reālus draudus ražai neradīs.

Apkarošanas laiks vienlīdz svarīgi attiecas kā uz mehānisko apkarošanu, tā uz apkarošanu ar herbicīdiem. Nezāļu sēklu sadīgšana sākas praktiski uzreiz pēc augsnes apstrādes, tas nozīmē, ka apkarošanas pasākumu izpildei jābūt gatavībā tūlīt vai vēlākais pēc 5–7 dienām. No sēklām dīgstošās nezāles visvienkāršāk apkarojamas dīgļlapu fāzē, kad mehā-

niski var iznīcināt pat līdz 100% no sadīgušajām nezālēm. Katrs nākošais, jau īsto lapu pāris mūsu izredzes pasliktinās par 10–20%. Nezāļu masa kļūst tik liela, ka naži vairs nespēj efektīvi nogriezt nezāļu saknes, tās sāk ķerties agregāta detaļās un var apbērt sadīgušo dārzena kultūru. Kavēšanās draud ar liekiem izdevumiem par degvielu, zūd darba efektivitāte. Tas pats attiecas uz herbicīdu lietošanu. Nepieciešama savlaicīga to lietošana saskaņā ar ieteikumiem, šeit interpretācija nav pieļaujama. Ja norādīts, ka attiecīgais herbicīds jālieto uzreiz pēc kultūrauga sējas vai līdz tā sadīgšanai (4–6 dienu laikā), tad tā arī jādara. Tas tāpēc, ka nezāles jau dīgst, tāpēc nedrīkst vadīties pēc tā, cik ilgā laikā sadīgs, piemēram, sīpoli, burkāni, pētersīļi. Dārzkopībā un kartupeļu audzēšanā tādiem augsnes herbicīdiem kā *Activus 330 EC*, *Boxer 800 EC*, *Lingo ZC*, *Metrix ZC*, *Nuflon* svarīga ir izsmidzināšana uz-

grupai. Jebkuras atkāpes no ieteikumiem draudēs ar sliktiem rezultātiem nezāļu apkarošanā. Jau pirms sezonas jāsaprot, kādu stratēģiju izvēlēties.

Klimatiskie apstākļi. Mehāniskai apkarošanai kontekstā ar iepriekš teikto svarīgi izvēlēties arī atbilstošus apstākļus. Vislabāk rušināšanu veikt dienu pēc lietus, smilts augsnē – varbūt pat tās pašas dienas vakarā, smagākās augsnēs var nākties nogaidīt pat divas dienas. Augsnei ir labi jādrūp. Optimāli būtu, ja rušināšanas dienā spīdētu saule un pūstu neliels vējš, un vismaz dienu pēc tam nebūtu gaidāmi nokrišņi. Tādos apstākļos nezāles ar nogrieztām saknēm saulē un vējā aizies bojā ar garantiju. Augsnes herbicīdus labāk izsmidzināt apmākušās dienās uz mitras augsnes, kad iepriekš bijuši nokrišņi, bet tā, lai augsne nelīp pie traktora riteņiem. Nav vēlams, ja pēc tam iestājas sauss un saulains laiks, bet ir labi, ja pēc tam ir nelieli nokrišņi, bet par 5 mm lielāki nokrišņi var sākt herbicīdu izskalot. Savukārt tiem herbicīdiem, kas vislabāk iedarbojas caur nezāļu dīgļlapām, ir svarīgi, lai būtu silts, bet ne karsts, lai nav intensīvas saules, bet bez nokrišņiem. Tiem herbicīdiem, kas izteikti iedarbojas caur nezāļu lapām, svarīgi, lai nebūtu karsts laiks, būtu bezlietus periods. Visiem herbicīdiem ir svarīgi, lai pirms un pēc apstrādes nebūtu salnu.

**Kavēšanās
draud ar liekiem
izdevumiem par
degvielu, zūd
darba efektivitāte.
Tas pats attiecas
uz herbicīdu
lietošanu**

reiz pēc iestādīšanas vai sējas, jo tie darbojas uz augsnes virskārtas, tāpēc svarīgs ir tās mitrums un sīkdrupa tainā struktūra. Nākošā grupa ir herbicīdi, kuriem nepieciešams nogaidīt, lai nezāles būtu dīgļlapu fāzē, bet tie jālieto pirms kultūrauga sadīgšanas. Tādi ir: *Fenix*, *Goltix 700SC*, *Mistral 700 WG*, *Stomp CS*, *Stomp e.k.* Trešā grupa jau izteikti darbojas caur nezāļu lapām (lielākām nezālēm): *Betanal Expert*, *Lentafrāns 45 p.s.*, *Necogan*, *Niklos 40 OD*. Arī visi viendīgļlapju – kā viengadīgo, tā daudzgadīgo nezāļu apkarošanas herbicīdi pieder šai

Smidzinātāju tehniskais stāvoklis attiecas uz visu augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, tikai pieļautās kļūdas vissāpīgāk redzamas tieši nezāļu apkarošanā. Smidzinātāja darba platumam jābūt saskaņotam ar sējmašīnas vai stādītāja platumu. Smidzināšanas rezultātu ietekmē arī sūkņa darba spiediens, no tā būs atkarīgs, cik daudz darba šķīduma tiks nezālēm un vai tas būs pietiekami efektīvai iedarbībai. Sprauslu stāvoklis (nodilums) un to aizsērēšana arī var ietekmēt nezāļu apkarošanu. Tādēļ obligāti smidzinātājs pirms sezonas jāpārbauda.

Māris Narvils,

LLKC Augkopības nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā

VISTKOPĪBA

NO TEORIJAS MAĢISTRA DARBĀ LĪDZ REĀLAI SAIMNIEKOŠANAI

Auces pusē, Vītiņos saimnieko Ģirts Ante. Viņš 2012. gadā pārņēma zemnieku saimniecību “Imantas”, kurā darbība bija apstājusies, jo tās bijušie saimnieki devušies pensijā.

Jau studiju laikā Latvijas Lauksaimniecības universitātē Ģirts izstrādāja maģistra darbu, kurā tika pētīta *Lohman Brown* dējējvistu audzēšana un ēdināšana dažādos turēšanas apstākļos. Pēc studiju beigšanas viņa mērķis bija profesionālas uzņēmējdarbības uzsākšana tieši lauksaimniecības nozarē. Izstrādātais studiju darbs kļuva par pamatu turpmākā darbības virziena izvēlei, un tā 2013. gadā tika iegādātas pirmās 25 krosa *Lohman Brown* dējējvistas. Ģirts izpētījis, ka tās piemērotas bioloģiskajai saimniekošanai, jo saglabā labu ražību dabiskos turēšanas apstākļos. Pagaidām saimnieks neplāno iet oficiālu bioloģiskās lauksaimniecības ceļu, bet faktiski saimnieko pēc šiem principiem.

Saimniecībā kopumā tiek apstrādāti 9,21 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Lielākoties tiek audzēti graudi un dārzeņi, nodrošinot vistām pilnvērtīgu un dabisku barības bāzi. Neliels apjoms no izaudzētajiem dārzeņiem tiek pārdots. Ģirts papildus darbam saimniecībā nodarbojas ar ciltsdarba pakalpojumu sniegšanu 12 apkārtnes zemnieku saimniecībām. Tas ir papildu ienākums ģimenes nodrošināšanai un neliels atspēriens saimniecības izaugsmei.

Kopš 2015. gada Ģirts Ante sekmīgi sadarbojas ar LLKC Jelgavas un Dobeles nodaļām. Pirmā sadarbības pieredze aizsākās, kad viņš startēja LLKC jauniešu uzņēmējdarbības atbalsta programmā un konkursā “Laukiem būt!”, kur vidus reģionā ieguva otro vietu un naudas balvu 500 eiro sadaļā “Ideja lauksaimniecībā” ar savu ieceri par putnu dārza izveidi z/s “Imantas”.

Šogad saimniecība ver durvis arī ciemiņiem, ģimenēm ar bērniem, kas vēlas iepazīties, kā aug laimīgas vistas. Kopā ar biedrības “Pārtikas amatnieki” biedriem z/s “Imantas” sevi pieteica kopīgi veidotā kartē, kur vienkopus redzamas Zemgales saimniecības Jelgavas, Dobeles, Auces un Tērvetes novados, kas aicina pie sevis ciemos.

Ģirts un Agnese Antes atpūtas laikā

Jāatzīmē, ka 2015. gads saimniecībai bija ļoti būtisks, jo tika sperti nozīmīgi soļi turpmākajai attīstībai. Pirmkārt, dējējvistu skaits sasniedza jau 370 putnus. Tāpat z/s “Imantas” saņēma atļauju olu tirdzniecībai nelielos apjomos. Tika realizētas pirmās 12 258 olas dažādās tirdzniecības vietās Jelgavā, Zemgales reģionā un Rīgā. Šobrīd pieprasījums ir lielāks nekā saimniecības iespējas klientus nodrošināt ar pie-

Ilgtermiņa mērķis ir attīstīt vistkopību un kāpināt saimniecības apgrozījumu

tiekamu daudzumu svaigu olu. Tāpēc trešais būtiskais solis bija uzņēmējdarbības attīstības plāna izstrāde ELFLA programmā “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības”. Projekts tika gatavots kopā ar Jelgavas nodaļas konsultantu, tas jau apstiprināts, un pamazām tiek uzsākti īstenošanas darbi.

Saimniecības īstermiņa mērķis ir jaunas vistu fermas celtniecība, tādā veidā radot iespēju palielināt dējējvistu skaitu līdz 600 putniem. Šobrīd vecās kūts kapacitāte ir tikai 340 putni. Vistkopībā apdzīvotību rēķina apmēram 4–5 vistas uz 1 m².

Šajā saimniecībā cāļus līdz divu mēnešu vecumam baro ar speciālo ba-

rību no “Dobeles dzirnavnieka”. Tad tiek doti graudu milti, graudi un dārzeņi. No trīs mēnešu vecuma papildus tiek doti vitamīni. No septiņu mēnešu vecuma putni saņem pamatbarību – graudus, graudu miltus, kartupeļus.

Liela uzmanība saimniekojot tiek pievērsta profilaktiskajiem pasākumiem, kūts dezinfekcijai, slimo putnu tūlītējai nošķiršanai un citiem pasākumiem, kas dod iespēju nodrošināt veselīgu vistu ganāmpulku. Jaunās kūts celtniecība papildus citiem ieguvumiem pilnvērtīgi pasargās putnus no plēsēju un graužēju apdraudējuma. Saimnieks rēķina, ka līdz šim putnu krišanas procents katru gadu ir aptuveni 10%.

Lai olas pasargātu no salmonelozes, arī pamatā ir profilaktiskie pasākumi, kas būtiski samazina šīs slimības iespējamību ganāmpulkā. Dabiskos apstākļos turētām vistām tā ir regulāra kūts dezinfekcija, piemēram, ar kaļķi. Pavasaros un rudenos var apstrādāt kūti ar etiķūdeni. Jāatceras, ka putnu ienaids ir silta un mitra vide.

Lai nodrošinātu pietiekamu gaisma kūtī gada tumšajā laikā, ieteicamas 40 vatu lampiņas, bet jāatrod vidusceļš, lai gaisma nav pārāk spilgta un par gaišu, tad arī vistas var nedēt. Vēlams dzeltenās, nevis baltās nokrāsas gaisma.

Z/s “Imantas” ilgtermiņa mērķis ir attīstīt vistkopību un kāpināt saimniecības apgrozījumu, realizējot vietējā tirgū dabiskos apstākļos turētu vistu olas ar augstu pievienoto vērtību.

Videga Vītola, LLKC Jelgavas nodaļas uzņēmējdarbības konsultante

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

TRUŠKOPIĒBA

JA VĒLIES, LAI ČILVĒKI ZINA PAR TEVI, VAJAG INFORMĒT

Trušu saimniecības īpašnieks Andrejs Mieriņš aktīvi izmanto sociālo tīklu iespējas, piesaista ES fondu līdzfinansējumu, saimniekojot savā saimniecībā Viļakas novadā.

Pēc skolas beigšanas Andreja Mieriņa ceļi veda uz lielpilsētu Rīgu. Tur tika apgūtas zināšanas Rīgas tehniskajā koledžā.

Pēc tam Andrejs vairākus gadus darbojās un ieguva nodēriņas zināšanas, veidojot interneta mājaslapas, taču jau tad saprata, ka viņam nepatīk dzīvot dzīvoklī un lielā pilsētā.

Viss mainījās, kad Andrejam vecāki uzdevināja īpašumu ar māju Viļakas novada Melnrūcu ciemā, blakus savām mājām. Tieši savs īpašums bija tas, kas iedrošināja kaut ko darīt dzimtajā pusē. Andrejs saka: “Kad pieder kaut kas savs, tad interese ir lielāka”.

Individuālais komersants “Mieriņš un dēli” reģistrēts 2012. gada aprīlī un sertificēts kā bioloģiskā saimniecība. Sākumā Andrejs nemaz nebija plānojis strādāt ar trušiem, bet dzīvē tā sagādījās. Viss sākās ar ELFLA projekta iesniegumu jauniem lauksaimniekiem, kura ietvaros Andrejs iegādājās trušus un būrus tiem. No finansējumā pieejamajiem 60 tūkstošiem latu Andrejs projektu realizēja par 16 tūkstošiem, tagad, protams, ir nožēla, ka toreiz neizmantoja visu pieejamo summu.

Šobrīd saimniecībā ir vairāk nekā 300 truši un aptuveni 150 vistas. Apsaimnieko 18 ha platības. Saimniecība audzē tikai Kalifornijas gaļas šķirnes trušus, kas pieder pie vidēji lielajām šķirnēm. Šī šķirne tika izstrādāta 1920.-tajos gados, krustojot *Himalajas* un *Šinšilas* trušu mazuļus ar *Jaunzēlandes balto*, kā rezultātā tika iegūti teicamas gaļas šķirnes truši ar ļoti labām ādiņām. Pirmos piecpadsmit gadus pēc šķirnes izveidošanas tā neguva lielu popularitāti trušu audzētāju vidū. Šodien *Kalifornijas* trusis ir

Andrejs Mieriņš audzē trušus Viļakas novadā

otra populārākā gaļas ieguves šķirne pēc *Jaunzēlandes* trušiem.

Vistas Andreja saimniecībā nonāca pavisam negaidīti. Trušu būriem, kurus saimniecība iegādājās projekta ietvaros, grīdu sietiņi ir gana caurlaidīgi, tāpēc daļa trušu barības nonāca uz zemes un līdz ar to aizgāja postā. Tāpēc, lai to lietderīgi izmantotu, radās ideja iegādāties vistas. Tā šobrīd saimniecībā tiek veiksmīgi apvienota gan truško-pība, gan vistkopība.

Saimniecībā darbojas pats Andrejs, viens darbinieks, un paši lielāki palīgi ir Andreja dēli un sieva. Vecākais dēls Dāvis palīdz barības gatavošanā trušiem un vistām. Šobrīd saimniecība ir pasūtījusi un gaida lielāku iekārtu granulu barības gatavošanai. Pagaidām barība tiek gatavota tikai savas saimniecības vajadzībām, taču tiek saskatītas arī perspektīvas nākotnē gatavot barību citu saimniecību vajadzībām. Katru dienu gan Andrejs, gan darbinieks pārbauda visus trušu būrus, – paskatās, kuri truši jāpabaro, kuri jāatšķir, kurš trusis izskatās vesels, kurš – ne vai kurš vienkārši jāpaglaida.

Zināšanas par trušiem Andrejs ieguva pieredzes ceļā: “Atbrauca truši, un sāku mācīties”. Saimnieks uzskata,

ka zināšanas par trušiem var ātri iemācīties, jo tagad ļoti daudz informācijas ir pieejams interneta vietnēs.

Iegūtās zināšanas Rīgā ļoti nodevējušas, darbojoties savā saimniecībā. Andrejs izveidojis mājaslapu savai saimniecībai www.ruci.lv, kur atrodami saimniecības kontakti, informācija par trušiem un saimniecības izbraukumiem, kad un kur saimniecība kādos tirdziņos piedalīsies. Tāpat saimniecība ļoti aktīvi darbojas sociālajos tīklos – draugiem.lv, facebook.com, meklējot klientus, piedāvājot un reklamējot savu produkciju.

Saimniecības nākotnes plānos ir ar ES fondu līdzfinansējumu uzbūvēt kautuvi, kas atrisinātu daudzas grūtības, kas šobrīd neļauj palielināt trušu skaitu.

Strādājot ar trušiem, Andrejs ir sapratis, ka iespējas ir visās nozarēs, viss atkarīgs no tā, kas to dara un kā. Viņš uzsver: “Jābūt ir patīkami, mīlestībai pret to, ko dari. Ja nepatīk, – sāc ko citu.”

Vineta Smirnova, LLKC Balvu konsultāciju biroja uzņēmējdarbības konsultante

MEŽSAIMNIECĪBA

VASARĀ – ĪPAŠS UGUNSDROŠĪBAS REŽĪMS MEŽOS

Pavasaris ar ikgadējo kūlas dedzināšanas vājrātu jau garām, tomēr tas nenozīmē, ka varam uzelpot. Ik gadu Latvijā atkarībā no klimatiskajiem apstākļiem izdeg 500–600 ha meža, un 99% gadījumos ugunsgrēki izcēlušies cilvēku neapzinātas vai pēdējos gados arvien vairāk arī ļaunprātīgas dedzināšanas dēļ.

Meža ugunsgrēku rezultātā tiek zinātināta meža ekosistēma un koksnes resursi, kā arī radīts apdraudējums iedzīvotāju drošībai un veselībai.

Latvijā meža ugunsdrošības uzraudzību, meža ugunsgrēku atklāšanu un ierobežošanu visos mežos neatkarīgi no īpašuma veida un piederības nodrošina Valsts meža dienests (VMD). Šim nolūkam visā valstī izveidots meža ugunsnovērošanas torņu un meža ugunsdzēsības staciju tīkls, kas ļauj pēc iespējas ātrāk atklāt ugunsgrēkus un tos nodzēst. Meža ugunsgrēku dzēšanā piedalās arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD).

Kad iestājas ugunsnedrošais laikposms

Ik gadu Valsts meža dienests nosaka ugunsnedrošo laikposmu visā valsts teritorijā, izvērtējot laika apstākļus un mitruma koncentrāciju mežos. Šajā periodā ir noteikts īpašs ugunsdrošības režīms mežos. Saskaņā ar ugunsdrošības noteikumiem ugunsnedrošajā periodā mežā **aizliegts**:

- kurināt ugunsgrēkus mežā un purvos, izņemot īpaši ierīkotas vietas, kas nepieļauj uguns izplatīšanos ārpus šīs vietas;
- atstāt ugunsgrēkus bez uzraudzības; ugunsgrēku vietu drīkst atstāt, kad uguns nodzēsta un gruzdēšana pilnīgi beigusies;
- nomest mežā, purvos vai uz tos šķērsojošiem ceļiem degošus vai gruzdēto sērkokus, izsmēkus un citus priekšmetus;
- braukt ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem pa mežu un purviem ārpus ceļiem, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams ugunsgrēka dzēšanai, palīdzības sniegšanai nelaimes gadījumos un meža apsaimniekošanai;
- ekspluatēt mežā, purvos vai uz tos šķērsojošiem ceļiem transportlīdzekļus

Foto: MKPC arhīvs

Meža ugunsgrēku dzēšanu vislabāk uzticēt profesionāļiem

un citus mehānismus ar bojātu iekšdedzes dzinēja gāzu izplūdes sistēmu;

- bez saskaņošanas ar VMD mežniecību veikt jebkuru dedzināšanu, kas, radot dūmus, var maldināt uguns novērošanas darba veicējus.

Ugunsnedrošajā laikposmā mežā dedzināt ciršanas atlikumus atļauts tikai ar VMD mežziņa iekreizēju rakstisku atļauju.

Sevišķas ugunsbīstamības apstākļos pašvaldībām ir tiesības veikt pasākumus, kas samazina ugunsgrēku izcelšanās iespējamību mežā. Piemēram, liela sausuma gadījumā tās var slēgt meža ceļus, liegt apmeklētājiem pieeju noteiktām teritorijām, lai ierobežotu cilvēku koncentrāciju ugunsnedrošajās vietās.

Ja uz lauksaimniecības un citām zemēm ugunsnedrošā perioda noteikumi tieši neattiecas, taču šo zemju īpašniekiem, apsaimniekotājiem, kā arī ikkatram jābūt jāņem vērā, ja no ugunsgrēka vai kūlas ugunsgrēka citā teritorijā aizdegas mežs, atbildība par to gulstas uz ugunsnelaimes vaininieka pleciem.

Profilaktiskie pasākumi

Lai pasargātu savu īpašumu – samazinātu meža ugunsgrēku izcelšanās iespēju un to izcelšanās gadījumos varētu ugunsgrēkus sekmīgi nodzēst un samazināt to sekas, mežu īpašniekiem būtu ieteicams veikt profilaktiskos pasākumus:

Ierīkot un uzturēt mineralizētās joslas. Vietās, kur zemes nodalījuma josla robežojas ar mežu un augsnes kūdras slānis nav biežāks par 0,15 metriem, ieteicams ierīkot ne mazāk kā 1,5 m platu mineralizēto joslu, kas kavētu uguns izplatīšanos.

Meža ceļus un stigas uzturēt lieto-

šanas kārtībā. Dabiskajās brauktuvēs mežā, kvartālstīgās un grāvju atbērtēs, kas var tikt izmantotas ugunsdzēsības vajadzībām, izlīdzina risas, novāc apaugumu un pielūžņojumu.

Ierīkot un uzturēt ūdens ņemšanas vietas tā, lai nodrošinātu ugunsdzēsības automobiļu piekļūšanu.

Uzstādīt brīdinājuma zīmes biežāk apmeklētās, piemēram, sēņošanas vai ogošanas vietās mežā.

Ierīkot un uzturēt atpūtas vietu meža ceļu krustcelēs biežāk apmeklētās vietās.

Pārtraukt meža darbus paaugstinātas bīstamības apstākļos.

Ja izcēlies meža ugunsgrēks

Meža ugunsgrēku rašanās risku palielina sauss un karsts laiks. Gadījumā, ja ir izcēlies ugunsgrēks, neuzmanīgi rīkojoties ar uguni vai no ugunsgrēka, pēc iespējas ātrāk tas jāmēģina nodzēst, sitot liesmas ar zariem vai kādu citu pieejamu nedegošu priekšmetu.

Uguns jādzēš slīpiem sitieniem izdegušā laukuma virzienā. Ja saprotams, ka uguni nodzēst nav iespējams, nekavējoties jābrīdina apkārtnē un jāiet uz vietu, kur var paglābēties – uz ceļa, meža stigas, lauka vai pie ūdenskrātuves. Dodoties prom no ugunsgrēka vietas, jāvirzās perpendikulāri uguns izplatīšanās virzienam, sekojot iespējamām vēja virziena izmaiņām. Jo ātrāk notikuma vietā ieradīsies ugunsdzēsēji un uzsāks dzēšanu, jo ātrāk tas tiks likvidēts un degšanas nodarītais postījums būs mazāks. **Pamanot meža ugunsgrēku, nekavējoties jāzvana pa tālruni 112!**

Sarmīte Grundšteine, LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES GAITEŅOS

CŪKGAĻAI MEKLĒS JAUNUS TIRGUS

ES valstīs cūkgaļas cena šī gada sākumā nedaudz pakāpusies un līdz rudenim paredzama turpmāka situācijas uzlabošanās, taču tās joprojām ir ļoti zemas, liekot aktīvāk meklēt jaunus noieta tirgus. Par to spriests COPA–COGECA un EK darba grupā "Cūkgaļa", kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes pārstāve Dzintra Lejniece.

Darba grupā secināts, ka tirgū cūkgaļas cenas nedaudz pakāpušās, bet ne pietiekoši, lai segtu zaudējumus, kas radušies pēc Krievijas embargo ieviešanas, turklāt ekstremāli zemas cenas ir arī eksportā. Visām cūkgaļas kategorijām cena salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu samazinājusies par aptuveni 13%. Pašlaik E klases cūkgaļas cena ir aptuveni 124,5 eiro/100 kg. Šī ir vēsturiski zemākā cena pēdējo 11 gadu laikā. Sivēnu cena vairāk nekā gadu arī samazinājusies par aptuveni 6%, un ir apmēram 40 eiro/gab. Zemākās cenas ir Beļģijā, Rumānijā un Nīderlandē, augstākās – Lielbritānijā, Zviedrijā un Maltā. Prognozēts, ka E klases cūkgaļai cena šī gada trešajā ceturksnī ES pieaugs līdz 143 eiro/100 kg un pēc tam samazināsies. Jāatzīmē, ka barības izmaksas arī samazinājušās.

Cūku populācija ES ir aptuveni 150 miljoni, no tām aptuveni

12,5 miljoni ir sivēnmātes. Pērn salīdzinājumā ar 2014. gadu cūku skaits pieauga par aptuveni 0,4%, taču decembrī atnešanās samazinājās par aptuveni 6%, un kopumā sivēnmāšu skaits sarucis par aptuveni 2%. Pagājušajā gadā kaušanas apjomi ES palielinājās par 2,6%. Šobrīd samazinājies grūsnio sivēnmāšu skaits un pirmā metiena sivēnmāšu skaits.

Tā kā situācija cūkgaļas nozarē joprojām ir sarežģīta, pieņemts lēmums deleģēt cūkgaļas darba grupas priekšsēdētāju Antonio Tavaresu sociālā dialoga sēdē EK ziņot par to un rosināt EK rīkoties. Konkrēti – nepieciešams atgūt piekļuvi Krievijas tirgum, jo šis ir faktiski vienīgais noieta tirgus tādiem produktiem kā speķis un iekšējie tauki. Tāpat EK, meklējot alternatīvus tirgus, jānodrošina tirdzniecības šķēršļu novēršana, lai EK ražotāji tajos var līdzvērtīgi konkurēt. ■

AICINA TURPINĀT KLP VIENKĀRŠOŠANU

Jūnija sākumā notikušajā Eiropas lauksaimnieku ministru sanāksmē Amsterdamā COPA–COGECA norādīja uz nepieciešamību pēc spēcīgākas un vēl vienkāršākas kopējās lauksaimniecības politikas (KLP). COPA viceprezidents Henrijs Bičarts norāda: "Lauksaimniekiem ir nepieciešama politikas konsekvence visās nozarēs, stabilitāte un prognozējamība, lai varētu investēt. Lauksaimnieki vēlas spēcīgu un patiesi kopēju lauksaimniecības politiku, kas nodrošina ilgtspējīgu, drošu un kvalitatīvu pārtiku par pieņemamām cenām. Mēs uzskatām, ka pašreizējās KLP mērķi joprojām ir derīgi un ir spēkā, tomēr ir nepieciešams ciešāk apskatīt esošās politikas pasākumus un novērtēt to efektivitāti. Papildus tam KLP ir kļuvusi apgrūtināta. Vienkāršošana, ko šobrīd veic komisārs Hogans, ir apsveicama. Tai ir jāturpinās un jāsniedz reāli rezultāti."

COGECA prezidents Tomass Magnusons min nepieciešamību stiprināt lauksaimnieku pozīciju pārtikas ķēdēs un nodrošināt, ka tie saņem godīgu daļu no cenas, ko samaksā patērētāji. Papildus tam jāveicina pētniecība un inovācijas nozarē, kas palīdzētu veidot un attīstīt augstākas pievienotās vērtības produktus, kas labāk atbilstu patērētāju prasībām. ■

PUTNU GAĻAI TIRGUS AUG, CENAS – KRĪT

Lielākajā daļā ES valstu pieprasījums pēc putnu gaļas un olām pakāpeniski pieaug, taču vienlaikus lauksaimniekus satrauc zemās cenas. Situācija tirgū vērtēta COPA–COGECA un Eiropas Komisijas darba grupā "Olas un putnu gaļa", kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās biedrības "Zemnieku saima" pārstāve Aija Rozenfelde.

Darba grupā secināts, ka attiecībā uz putnu gaļas tirgu ES pietrūkst uzticamu statistikas datu, taču ziņas no dalībvalstīm liecina, ka tirgus pieprasījums kāpj. Prognozējot tālāko tirgus attīstību, paredzams, ka šogad putnu

gaļas patēriņš pieaugs par pusprocentu. Paredzams, ka saistībā ar ražošanas klāpumu ASV un Ukrainā imports pieaugs par 5,1%, bet eksporta pieaugums būšot 0,5%.

Lielbritānijā, kas aiz Polijas un Francijas ir ES trešā lielākā putnu gaļas ražotāja, piedzīvots dramatisks gan olu, gan gaļas cenu kritums, un kritiskajā situācijā tiek vainota lielveikalu ķēžu cenu politika. Situāciju ražotājiem glābjot nosacīti zemās barības cenas. Savukārt Francijā, kas cieš no putnu gripas izplatības, konvencionāli audzētu putnu gaļas pieprasījums krīt, vienlaikus augot

pieprasījumam pēc bioloģiski audzētiem produktiem. Arī citās ES valstīs, ieskaitot mūsu kaimiņzemi Igauniju, pieprasījums pēc dažādiem putnu produktiem pieaug, vienlaikus samazinoties cenām. Darba grupā norādīts, ka nestabils tirgus nav vienīgā problēma, ar ko jāsaskaras nozarē strādājošajiem. Situāciju apgrūtinā arī reģistrētu antibiotiku trūkums, kā arī fakts, ka šis ir starp tiem lauksaimniecības sektoriem, kas nesaņem nekādu ES atbalstu, par ko nolemts stingrāk runāt ar EK. ■

Ziņas sagatavoja **Iveta Tomsons**,
LLKC Apgāda vadītāja

Termins, kura laikā var iesniegt pieteikumu,
iesniegumu vai atsaukt
iesniegumu un atskaidro apkopšanas datumu
vai iesniegšanas beigu datumu.

		Terminš	Jūnijs												Jūlijs												Augusts		
			5	10	14	15	16	19	20	21	25	29	30	1	3	5	10	14	15	16	19	20	24	25	26	31	1	15	22
Pārejas posma valsts atbalsts (PPVA)	PPVA par aitu mātēm																												
	PPVA par zīdītājgovīm																												
	Atbalsts ciltsdarba pasākumiem netradicionālajās nozarēs																												
Platību maksājumi	Mazo lauksaimnieku atbalsta shēma (ar atbalsta samazinājumu)																												
	Vienotais iesniegums tiešajiem maksājumiem ar atbalsta samazinājumu																												
	Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos																												
Lauku attīstības programmas pasākumi	Riska pārvaldība																												
	Kompensācijas zvejniekiem																												
	Tirdzniecības pasākumi																												
	Zvejas flotes modernizācija																												
	Inovācija																												
Grāmatveidība un nodokļi	Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)																												
	Mikrouzņēmumu nodoklis																												
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																												
	Dabas resursu nodoklis																												
	Nekustamā īpašuma nodoklis																												
	Darījumu kvītis																												
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																												
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																												

ES ATBALSTS

IZMAINĀS ES FINANSĒJUMA SAŅĒMŠANAI MEŽA ĪPAŠNIEKIEM

Veikti grozījumi noteikumos "Kārtība, kāda piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu pasākumā „Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā” īstenošanai”.

Galvenie grozījumi veikti projektu atlases kritērijos. Atlases kritēriji izstrādāti tā, lai dotu līdzvērtīgas iespējas saņemt finansējumu gan mazajiem, gan lielajiem meža īpašniekiem. Klāt ir nākuši jauni atlases kritēriji un papildināti esošie. Lai pretendētu uz atbalstu apakšpasākumā "Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanā", pēc projektu atlases kritērijiem projektam jāsaņem vismaz 35 punkti, kas ir par 5 punktiem vairāk nekā iepriekš. "Meža ieaudzēšana" minimāli nepieciešamais punktu skaits paliek nemainīgs – 30.

Grozījumi paredz, ka atbalstu nevarēs saņemt par kociņu atbrīvošanu no lakstaugiem (agrotehnisko kopšanu). Atbalstu par jaunaudzību retināšanu varēs saņemt tikai tad, ja konkurējošo koku skaits tiks samazināts vismaz par 500 kokiem uz hektāra vai augšanas telpa tiks atbrīvota no bieža vai vidēja bieža krūmu aizzēluma.

Jūnijā varētu atvērties otrā pieteikšanās kārtā. Par to varēs uzzināt LAD mājaslapā. Plašāka informācija par pieejamiem ES atbalsta pasākumiem meža īpašniekiem pieejama Meža konsultāciju pakalpojumu centra (MKPC) mājaslapā www.mkpc.llkc.lv sadaļā ES un valsts atbalsts, konsultācijas – pie speciālistiem MKPC nodaļās.

MKPC informācija

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, [laukutikls@llkc.lv](http://laukutikls.lv)

www.llkc.lv
www.laukutikls.lv

UZŅĒMĒJDARBĪBA

ZEMENES VISU GADU

IK “Migl Dārzi” Laidu pagasta Ozoliņos ir lielākā zemeņu un stādu audzētava Kurzemē, kur zemes audzē deviņu hektāru platībā.

Zemeņu audzēšanu saimnieki sāka pirms 15 gadiem bez priekšzināšanām, ar 100 stādiem un maisu upeņu spraudēnu. Zeme, kuru apsaimniekoja senči jau piecās paaudzēs, bija pienācīgi jākopj. Sasniegtais iegūts ar lielu, mērķtiecīgu darbu, mācoties un eksperimentējot. Viss atrastais un citās zemēs noskatītais izmēģināts savā saimniecībā, sākumā nelielā platībā, vēlāk jau nopietnā ražošanā. Visi ieguldījumi ir pašu nopelnīti, Eiropas projektu nauda līdz šim nav piesaistīta, jo zemeņu audzēšana nav īpaši atbalstīta nozare.

“Migl Dārzi” ir ģimenes uzņēmums. Zemeņu audzēšanas biznesā iesaistīta visa ģimene – saimnieks Ilmārs Gulbis pats, sieva Līga, dēls Gustavs (11 g.), meita Melanija (7 g.), tēvs un māte. Sezonas laikā tiek nodarbināti vēl 35 algoti darbinieki, galvenokārt pie ogu novākšanas. Atrast zemeņu lasītājus nav grūti, ja par darbu labi samaksā atbilstoši padarītajam.

Paralēli zemeņu audzēšanai iestādīts jauns ābeļu un bumbieru dārzs 6 ha platībā. Ģimene apsaimnieko arī vecu ābeļdārzu 4 ha, kurā vāc ābolus sulai. Vecās ābeles tiek atjaunotas, izzāģējot nokaltušos zarus, veidojot vainagu un uzpotējot jaunas ābolu šķirnes.

Saimniecībā šobrīd tiek audzētas 17 šķirņu zemeses. Daudzus nosaukumus dzirdam pirmoreiz. Par katru Ilmāram ir daudz stāstāmā – gan par ogu īpa-

šībām, ražību, nogatavošanās laiku un izturību uzglabāšanā un transportēšanā. Katru gadu tiek izmēģinātas vismaz piecas jaunas šķirnes, no dažām, mazāk piemērotām, nākas atteikties. Agri nogatavojas un labu ražu dod Japānas šķirne ‘Karioko’. Ilmārs bija pirmais Latvijā, kurš sāka audzēt šīs šķirnes zemeses lielākās platībās. Ogām ir labas garšas īpašības, laba ražība, un tās bez pārstādīšanas var audzēt sešus gadus pēc kārtas, ja stādījumu labi kopj. Šķirni izdevīgi stādīt jaunā ābeļu dārza rindstarpās. Apkopjot zemeses, tiek apkoptas arī ābeļu rindstarpas, beidzot ražot zemenēm, sāks ražot ābeles un bumbieres. Par labākajām šķirnēm saimniecībā atzīst ‘Karioko’, ‘Clery’, ‘Sonata’, ‘Senga Sengana’.

Tehnoloģijas

Zemeses tiek audzētas pēc dažādām tehnoloģijām, kuras visu laiku papildina, izmēģinot jaunas.

Lielākā daļa lauku klāti ar plēvi. Audzējot uz plēves, nav jāravē, ogas nogatavojas ātrāk un novācot ir tīras. Nemitīgi tiek eksperimentēts ar plēvju krāsu un biezumu. Vēlās šķirnes nestāda uz plēves, jo tas veicina ogu ātrāku nogatavošanos, un šķirne tad vairs nav vēla. Daļa zemeņu stādījumu tiek ierīkoti uz paaugstinātām dobēm, kuras klātas ar salmiem.

Nesen Ilmārs bija ienācis mūsu konsultāciju birojā un stāstīja, ka izgatavo jaunu ierīci plēves uzvilšanai, kura vienā braucienā uzber dobi, uzvelk plēvi un nostiprina malas, apberot ar augsni.

Pēdējos gados ievērojamu peļņas daļu dod stādu tirdzniecība. Stādu

audzēšanai izveido atsevišķus laukus, kuros ogas nevāc un visus ziedpumpurus izkniebj, tikko tie pamanāmi. Šis darbiņš pushektāra platībā tiek uzticēts abiem bērniem. Lauks jāpārbauda vismaz četras reizes, jo, izlauzot vienu ziednesi, pēc laika parādās cits. Darbam iegādātas speciālas šķēres ar drošības aizsardzību. Bērni jau no mazotnes piedalās darbā, tā nopelnot kabatas naudu.

Augus mēslo ar minimālām devām, ievērojot augšņu analīžu rezultātus. Pret slimībām nemiglo, rūpējoties par savu un patērētāju veselību. Daudzo gadu pieredze rāda, ka, lietojot ķīmikālijas, ieguvums salīdzinājumā ar kaitējumu dabai un veselībai neatmaksājas.

Realizācija

Zemeņu pārdošanu uzrauga sieva Līga. “Migl Dārzu” ogas var nopirkt Kuldīgā un Ventspilī. Preci var atpazīt pēc saimniecības logo gan uz taras, gan pārdevēja apģērba. Saimnieki lepojas, ka var piedāvāt kvalitatīvu, Latvijā audzētu ogu, kuru jau pa gabalu var pazīt pēc smaržas un svaiguma. Daļu ogu realizē vairumpircējiem, kuri pēc preces brauc uz saimniecību.

Nākotnes nodomi

Pēdējos gados daudzi zemeņu audzētāji no ārzemēm ievēd saldētos jeb frigo stādus. Tie dod ražu apmēram pēc 60 dienām. Stādot siltumnīcā, ogas var lasīt gandrīz visu gadu. Kādēļ gan stādi jāved no ārzemēm? Saimnieks jau iesaldējis ap 5000 dažādu šķirņu zemeņu stādu un izmēģinās šo tehnoloģiju savā saimniecībā.

► 16. lpp.

Zemeses aug uz uzbērtas dobes un arī plēves

Zemeses aug uz plēves

Saimnieki Līga un Ilmārs Gulbji

Šķirne 'Zefyr'

Šķirne 'Honeoye'

Latvija ir milzu iespēju zeme

Par saimniecībā paveikto un dzīvi laukos Ilmārs Gulbis saka: "Esmu pārliecināts, ka Latvija ir milzu iespēju zeme, tikai jāmeklē tās saskatīt un paņemt sev piemērotāko. Sākām zemeņu audzēšanu kā hobiju, un esam gājuši daudz kam cauri. Tāpat kā arī citiem saimniekiem, brīžiem gājis kā pa celmiem. Bet, jo grūtāk klājas, jo vairāk attīstāmies. Reizēm ar spītu, lai pārbaudītu, – ja neizdodas, vai tiešām tā vajadzēja būt. Un izdodas!" Tāpat arī sadzīvē. Ja ir vēlēšanās, tad visu var sakārtot. Bērni tiek vesti uz skolu astoņu kilometru attālumā, kur Līga strādā par skolotāju. Tiek rastas iespējas, lai mazie apmeklētu arī pulciņus: meita divreiz nedēļā dodas uz Aizputes mūzikas skolu, kur mācās spēlēt vijoli, bet dēls – uz Kuldīgas sporta skolu, kur trenējas galda tenisā.

Saimniekošanas gados zemeņu lietās uzkrāta milzīga pieredze. Ar savām zināšanām Ilmārs labprāt dalās, pie viņa brauc ne tikai pēc stādiem, bet arī

pēc padoma. Var noskatīt vislabākās tehnoloģijas, bet darbs to īstenošanai jāiegulda pašam. Saimnieks ir ļoti sabiedrīks, atsaucīgs, īsts savas nozares patriots. Katru gadu novada uzņēmēji tiek izvirzīti konkursam "Kuldīgas novada uzņēmēju un amatnieku balva". Nominācijā "Gada lauksaimnieks" pagājušogad viens no četriem pretendentiem bija IK "Migl Dārzi" un saņēma pašvaldības atzinību un LLKC Kuldīgas biroja speciālbilvu.

Inese Blūma, LLKC Kuldīgas novada lauku attīstības konsultante

◀ 15. lpp.

Jau aprīlī notika zemeņu stādīšana laukā, no kura vēlā rudenī iegūs stādus saldēšanai. Saviem spēkiem tiek būvēta liela siltumnīca, lai jau Ziemassvētkos varētu piedāvāt svaigas zemenes. Siltumnīcā plānots stādīt zemenes vairākos stāvos, tādējādi 30 x 8 m lielā platībā ietilptu ap 10 000 stādu. Iecerēts, piesaistot ES projektu naudu, uzbūvēt pārstrādes cehu. Saimnieki turpinās meklēt jaunas šķirnes, kurām ir kvalitatīvas, garšīgas ogas un pēc iespējas garāks realizācijas laiks.